

Gedragen door de oosterstorm

GESCHIEDENIS Vergeleken met Henk Feldmeijer was Mussert een doetje. In Duitse ogen was De Voorman een voorbeeldige nazi.

Bart Funnekotter

Heinrich Boere kon niet anders, zei hij. De Nederlandse ss'er stond in 2009 in Aken terecht omdat hij tijdens de bezetting onschuldige Nederlandse burgers had vermoord. Waarom gaf hij gehoor aan het bevel hiertoe, wilde de rechter weten. Als hij dat niet deed, zouden zijn meerderen hem naar een concentratiekamp sturen, zei Boere. Wie in het Sonderkommando-Feldmeijer zat, moest gehoorzamen.

Henk Feldmeijer was al meer dan zestig jaar dood toen de misdaden van de naar hem genoemde moordbrigade in Aken de revue passeerden. Door het proces tegen Boere raakte een breder publiek bekend met het optreden van de leider van de Nederlandse ss. Volgens Bas Kromhout, redacteur van het *Historisch Nieuwsblad*, was Feldmeijer tijdens de Tweede Wereldoorlog dé grote concurrent van NSB-leider Anton Mussert. Hij ontvouwt deze these in zijn biografie *De voorman: Henk Feldmeijer en de Nederlandse SS*, waarop hij afgelopen maandag promoveerde aan de Rijksuniversiteit Groningen. Feldmeijer, en niet Meinoud Rost van Tonnin- gen, was voor de nazi's de aangewezen persoon om de slappe en onvoldoende Duitsgezinde Mussert op te

volgen, stelt Kromhout.

Johannes Hendrik Feldmeijer werd in 1910 in Assen geboren. Zijn vader was beroepsmilitair, net zoals zijn grootvader. Henk bleek goed te kunnen leren. Na de hbs kreeg hij een beurs om in Groningen wis- en natuurkunde te gaan studeren. Die studie bracht hem niet wat hij zocht, schrijft Kromhout. Feldmeijer wilde deel uitmaken van iets 'groots', iets wat de wereld zou veranderen. In het nationaal-socialisme vond hij wat hij zocht. Hij werd in 1932 lid van de Nationaal-Socialistische Beweging (NSB) van Anton Mussert, die een jaar ervoor was opgericht.

Het lidmaatschap van de NSB was de eerste stap van Feldmeijers radicalisering, die er uiteindelijk toe zou leiden dat hij niets gaf om het leven van de onschuldige Nederlanders die hij door ondergeschikten als Boere liet vermoorden.

Eigengereid

De officiële partijlijn van de NSB werd Feldmeijer al gauw te gezapig. Enthousiast keek hij over de grens, naar het nationaal-socialisme van Adolf Hitler, dat hem meer aansprak. Dat bracht hem al voor de oorlog herhaaldelijk in conflict met Mussert, die niet gediend was van het eigengereide optreden van de jonge man.

Nadat de Duitsers Nederland in 1940 hadden bezet, kreeg Feldmeijer de kans de strijd met Mussert aan te gaan. In september van dat jaar werd de Nederlandse ss opgericht, naar het voorbeeld van de Duitse *Schutzstaffel*, het elitekorps van de nazi's. De bezetter benoemde Feldmeijer tot Voorman van deze organisatie. Hanns Rauter, de Duitse ss-baas in Nederland, en zijn chef Heinrich Himmler waren gecharmeerd van het ideologisch fanatisme dat Feldmeijer aan de dag legde.

Vanaf dat moment was er sprake van een constante strijd tussen de NSB en de Nederlandse ss, die later werd omgedoopt tot Germaansche ss in Nederland. Feldmeijer was formeel gehoorzaamheid verschuldigd aan Mussert, maar deed er alles aan om achter diens rug om rechtstreekse zaken te doen met de Duitsers.

Himmler en Rauter maakten graag gebruik van de diensten van Feldmeijer. Terwijl Mussert nog sprak over een 'Diets' rijk bestaande uit Nederland en Vlaanderen, bekende de leider van de Nederlandse ss zich tot de Groot-Germaanse gedachte. Van Feldmeijer mocht Nederland opgaan in het Duitsland van Adolf Hitler. Hij legde dan ook zonder bezwaren een eed van trouw af op de Führer.

De Germaansche ss moest volgens Feldmeijer de radicale voorhoede zijn van het Nederlandse nationaal-socialisme. Voorwaarde daarvoor was dat de ss'ers gehard werden aan het front. Feldmeijer gaf het goede voorbeeld, en reisde in de zomer van 1942 af naar de Kaukasus, waar hij als lid van de ss-divisie Viking tegen het Rode Leger vocht.

De nietsontziende wreedheid van de oorlog aan het Oostfront leidde de volgende fase in van Feldmeijers radicaliseringsproces, schrijft Kromhout. 'Hier werden de laatste draden die Feldmeijer verbonden aan de burgermaatschappij verbroken. (...) Aan het front in de Sovjet-Unie, waar hij

GERMAANSCHЕ ⚡ IN NEDERLAND

DE VOORMAN SPREEKT

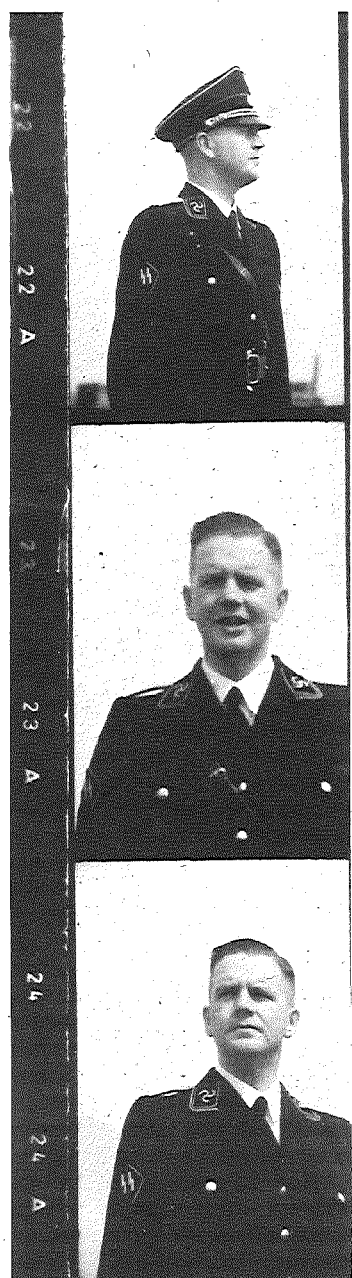
OVER

DE LES VAN HET FRONT

OP WOENSDAG 24 MAART A.S. TE UTRECHT
GEBOUW „TIVOLI“ KRUISSTRAAT AANV. 'S AVONDS 8 UUR
TOEGANGSPRIJS 25 CENTS

Kaarten verkrijgbaar bij de Wacht van de Stafleiding der Germaansche ⚡ in Ned., Maliebaan 66.

Aankondiging van een voordracht door Feldmeijer op 24 maart 1943. Foto Beeldbank WO2/NIOD

Feldmeijer in het uniform van de Nederlandse SS. Vanaf 1940 woedde er een machtstrijd tussen deze Germaansche SS en de NSB. FOTO'S NIOD

medestrijders zag sneuvelen en zelf op 'wonderbaarlijke' wijze aan de dood ontsnapte, werd hij nog fanatieker en meedogenlozer.'

Terug in Nederland vormde hij in het najaar van 1943 de moordbrigade die later zijn naam kreeg. Tijdens de zogenoemde Silbetanne-acties vermoordden Feldmeijers mannen 45 mensen als represaille voor aanslagen van het verzet.

Ruzie

Terwijl de Duitsers op alle fronten in het defensief werden gedrongen en de oorlogskansen zich tegen het nationaal-socialisme keerden, bleven in Nederland de NSB en de ss ruzie maken om de macht. Feldmeijer schurkte daarbij steeds dichter tegen de Duitsers aan. In maart 1944 veranderde hij de groet van de Germaansche ss van 'Hou zee' in 'Heil Hitler'. Mussert protesteerde bij Himmler, maar die steunde Feldmeijer. De hoogste ss-leider vond het verzet van Mussert "meer dan kinderachtig".

Dat de Duitsers onvoorwaardelijk achter Feldmeijer stonden, blijkt wel uit het feit dat ze hem telkens weer de hand boven het hoofd hielden als de

voorman van de Nederlandse ss in een schandaal verwickeld was. Feldmeijer drukte geld achterover dat aan de beweging toebehoorde, hij dronk te veel en had een aantal buitenechtelijke affaires. Iedere keer opnieuw werden zijn fouten hem vergeven, omdat de Duitsers niet wens- ten dat de ss een andere leider kreeg. Niemand was zo recht in de leer en trouw als Henk Feldmeijer. Daarvoor werd hij keer op keer beloond.

Toen het eind van de oorlog naderde, wilde Feldmeijer zichzelf aan het hoofd plaatsen van de Landstorm, die aan de Maas tegenover de Britten en Canadezen lag. Op weg naar het front werd de auto waarin hij zat door een Brits vliegtuig beschoten. Feldmeijer stierf aan zijn verwondingen op 22 februari 1945.

Zijn uitvaartdienst vond plaats op paleis Het Loo. In het blad *Storm-SS* was daags erna te lezen: 'Zoo rees rondom zijn lichaam de verheven dom van het Germaansche naaldwoud met ongebroken rechte pijlers ten hemel, terwijl de grijze wolkenflarden hoog over de kruinen joegen, gedragen door den Noorderstorm, die de stijgende hemelpaarden zuid-

waards joeg, in de richting van het nabije strijdfront, waarvan de donkere donder tot in deze gewijde stilte drong.'

Kromhout kon bij het optekenen van het levensverhaal van de Voorman van de Nederlandse ss beschikken over een aantal bijzondere bronnen, waaronder een groeiboek voor Feldmeijers zoon Ekke. Feldmeijer hield vanaf het moment dat zijn vrouw in verwachting raakte dit boekje bij voor zijn kind. Ook na de geboorte van zijn zoon in 1938 bleef hij hierin schrijven. Feldmeijer toonde zich niet alleen trots over de ver- richtingen van Ekke, hij besprak met hem ook zijn nationaal-socialistische levensovertuiging. 'Je zult je in de strijd moeten onderscheiden, je strijd zal open en eerlijk moeten zijn, als de strijd met het zwaard voor ons ras immer was.'

Het was deze onverbidelijke houding die Feldmeijer voor de Duitsers Nederlands voorbeeldigste nazi maakte, concludeert Kromhout.

Bas Kromhout: *De voorman. Henk Feldmeijer en de Nederlandse SS*. Atlas Contact. 584 blz. €39,95